

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
กรณีผู้จำหน่ายไม่ได้รับการต่อสัญญาการเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า
บริษัท ก. จำกัด

ผู้กล่าวหา
คู่กรณี

พ.ร.บ. การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗ (๓), ๘๒, ๘๔

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑๐ (๑๐)

คู่กรณี (ผู้ให้สิทธิจำหน่าย) ได้เปลี่ยนแนวความคิดการบริหารเครือข่ายผู้จำหน่ายโดยกำหนดเขตพื้นที่การขายใหม่ หรือที่เรียกว่า Customer Shopping Area (CSA) มีลักษณะเป็นการลดจำนวนผู้จำหน่ายในแต่ละพื้นที่ลงให้เหลือผู้จำหน่ายเพียงรายเดียวและมีการกระทำเลือกปฏิบัติที่คัดเลือกให้ผู้จำหน่ายรายเดียวโดยการลงทุนขยายโชว์รูมให้มากขึ้นตามพื้นที่ CSA ที่คู่กรณีกำหนด และคู่กรณีกำหนดเงื่อนไขในการเชิญผู้จำหน่ายบางรายเข้าร่วมพูดคุยเป็นการลับแบบรายบุคคล (หนึ่งต่อหนึ่ง) โดยคู่กรณีมิได้ประกาศแจ้งให้ผู้จำหน่ายรายอื่นทราบถึงหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลดังกล่าวเข้าร่วมพูดคุยเป็นการทั่วไป การที่คู่กรณีมีเจตนาให้ผู้จำหน่ายที่ได้รับการคัดเลือกได้รับข้อมูลการประกอบธุรกิจในอนาคตมากกว่าผู้จำหน่ายที่ไม่ได้รับการคัดเลือกย่อมส่งผลให้ผู้จำหน่ายที่ได้รับการคัดเลือกมีระยะเวลาในการเตรียมตัวและปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการและวางแผนการทำตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ใหม่กับนโยบาย CSA ดังกล่าวได้โดยการที่มีข้อมูลทางธุรกิจที่มากกว่าผู้ร้องที่ไม่อยู่ในกลุ่มของผู้จำหน่ายที่จะได้รับการคัดเลือกตามนโยบาย CSA ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านประสิทธิภาพการดำเนินการระหว่างผู้จำหน่ายที่ได้รับการคัดเลือกและไม่ได้รับการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานของผู้จำหน่ายตามที่คู่กรณีกำหนด ทั้งที่ลักษณะการประกอบธุรกิจผู้จำหน่ายรถยนต์ ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทผู้ผลิตรถยนต์และผู้จำหน่ายรถยนต์เป็นความสัมพันธ์ทั้งในฐานะคู่ค้าและลูกค้าระหว่างกัน อีกทั้งจากหลักฐานเอกสารแนบท้ายบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Understanding: MOU) ระหว่างคู่กรณีกับผู้จำหน่ายที่ได้รับการคัดเลือกยังปรากฏข้อความว่า “สถานประกอบการของผู้จำหน่ายรายอื่นในพื้นที่ดังกล่าวจะถูกปิดในไตรมาสที่นิติบุคคลที่เป็นผู้จำหน่ายดำเนินการทางการตลาดเสร็จสิ้นสมบูรณ์” การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่คู่กรณีไม่เคยมีการปฏิบัติในทางการค้ากับผู้จำหน่ายมาก่อนและมีใช้การดำเนินการตามธุรกิจปกติ อีกทั้ง คู่กรณีมีพฤติกรรมในการกำหนดให้ผู้จำหน่ายรายหนึ่งไปถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ในอีกนิติบุคคลหนึ่งที่เป็นผู้จำหน่ายรถยนต์ เพื่อให้มีอำนาจสั่งการหรือควบคุมผู้จำหน่ายรายนั้นโดยมิได้เกิดจากความสมัครใจของผู้จำหน่าย เพื่อให้เป็นไปตามแผนการกำหนดพื้นที่การขายของผู้จำหน่ายตามหลักภูมิศาสตร์หรือตามพฤติกรรมการซื้อขายสินค้าของลูกค้าที่เรียกว่า Customer Shopping Area (CSA)

เมื่อพิจารณาพฤติการณ์แห่งการกระทำของคู่กรณีทั้งในส่วนที่ดำเนินการคัดเลือกผู้จำหน่ายบางรายให้เป็นผู้จำหน่ายรายเดียวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง การโน้มน้าวและยินยอมให้ผู้ประกอบการรายที่คู่กรณีคัดเลือกไว้เป็นผู้จำหน่ายรายเดียวในพื้นที่การขายใหม่เข้าไปถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ในหุ้นของผู้จำหน่ายรายอื่น อันเป็นการให้เข้าไปครอบงำกิจการในลักษณะที่ให้มีผู้จำหน่ายรายเดียวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งรวมถึงการต่อสัญญาผู้จำหน่ายให้กับผู้ร้องในระยะสั้น เพียง ๖ เดือน และ ๓ เดือน เพื่อประวิงเวลาให้บริษัทอื่นก่อสร้างโชว์รูมเสร็จ และสามารถเปิดดำเนินการได้ การที่คู่กรณีไม่ต่อสัญญาผู้จำหน่ายให้กับผู้ร้องซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้า

ของคู่กรณีย่อมมีผลกระทบกับยอดจำหน่ายรถยนต์ของคู่กรณีและในเวลาเดียวกันย่อมกระทบกับการเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ของผู้ร้องที่ประกอบธุรกิจประเภทที่ต้องลงทุนเกี่ยวกับสถานที่ เช่น โชว์รูม สำนักงาน อยู่ซ่อมรถ ซึ่งต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก พฤติกรรมการต่อสัญญาผู้จำหน่ายในระยะสั้นและไม่ต่อสัญญาในท้ายที่สุด มิใช่เป็นการปฏิบัติต่อผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ค้าของตนตามปกติวิสัย การไม่ต่อสัญญาหรือยกเลิกสัญญาจึงมีลักษณะเป็นการปฏิเสธที่จะทำการค้ากับผู้ร้องซึ่งเป็นคู่ค้าโดยไม่มีเหตุผลอันสมควรตามข้อ ๑๐ (๑๐) ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ ต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คู่กรณีจึงต้องชำระค่าปรับทางปกครองตามนัยมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

เมื่อการไม่ต่อสัญญาผู้จำหน่ายกับผู้ร้องเกิดจากการกระทำของคณะกรรมการบริหารเครือข่ายผู้จำหน่ายที่ได้กระทำการในรูปของคณะกรรมการ ดังนั้น คณะกรรมการบริหารเครือข่ายผู้จำหน่ายจึงเป็นผู้สั่งการหรือกระทำการซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของคู่กรณีและต้องชำระค่าปรับทางปกครองตามมาตรา ๘๔ ประกอบมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ร่วมกันรับผิดชอบในฐานะลูกหนี้ร่วม

๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๗